

Vild natur og Biodiversitet
J.nr. 2021-926
Ref. JAJUS
Den 30. juni 2022

Miljøministeriets vejledende beskrivelse af regler om erstatningsansvar ved ulykker i naturen

---

Miljøministeriet er blevet anmodet om en beskrivelse af gældende regler vedr. erstatningsforhold i forbindelse med ulykker i naturen. Miljøministeriet skal indledningsvis gøre opmærksom på, at det er domstolene, der har kompetencen til at fortolke lovgivningen, hvorfor Miljøministeriet kun kan beskrive reglerne vejledende. For så vidt angår vejledning om den nærmere fortolkning af erstatningsreglerne henvises desuden til Justitsministeriet, der har ressortansvaret for erstatningsreguleringen.

1.1. De almindelige erstatningsbetingelser

De almindelige erstatningsregler i dansk ret er i vidt omfang udviklet gennem retspraksis. På visse områder er ansvarsgrundlaget dog skærpet i medfør af særlovgivningen. Det gælder bl.a. ansvarsreglerne i hundeloven, mark- og vejfredsloven og danske lov. Derudover findes der visse regler i erstatningsansvarsloven.

Det almindelige ansvarsgrundlag i dansk ret er ”culpa”. Dette er udgangspunktet for ansvarsvurderingen, medmindre et strengere ansvarsgrundlag følger af lovgivning eller praksis (objektivt ansvar). Culpøs adfærd forudsætter, at skadevolder har handlet enten forsætligt eller uagtsomt. For at en skadevoldende handling kan føre til et erstatningsansvar, er det således som udgangspunkt et krav, at handlingen kan tilregnes skadevolder som enten forsætlig eller uagtsom.

For at en f.eks. udflugtsleder kan ifalde erstatningsansvar, skal de almindelige erstatningsbetingelser være opfyldt. Dvs., at der bl.a. skal være sket en skade, være handlet ansvarspådragende, foreligge årsagssammenhæng (kausalitet) mellem skaden og den pågældende handling eller undladelse. Det skal være påregneligt, at den pågældende handling kunne føre til den pågældende skade (adækvans), ligesom bl.a. egen skyld og accept af risiko kan have indflydelse på vurderingen af erstatningens størrelse. Hvorvidt disse betingelser er opfyldt beror på en konkret vurdering i den enkelte sag. Denne vurdering foretages af domstolene.

1.2. Erstatningsansvar for ledere af udflugter mv.

Da der ikke gælder særlige regler for erstatningsansvar i nationalparker, finder de almindelige erstatningsregler som udgangspunkt anvendelse.

Arbejdsgiveransvar (principalansvar)

Der kan ud fra en konkret vurdering gælde et såkaldt arbejdsgiveransvar (principalansvar) for skade, som er forvoldt i forbindelse med ansættelsesforhold. Det kan medføre, at arbejdsgiver hæfter for det

erstatningsansvar, som dennes arbejdstager måtte pådrage sig for skadegørende handlinger, der er foretaget i forbindelse med hvervets udførelse. Principalansvaret støttes på Danske lov 3-19-2¹. Arbejdsgiveransvaret forudsætter, at den skadevoldende handling er foretaget som led i tjenesten.

Sportsklubber, foreninger, institutioner mv. kan i medfør af DL 3-19-2 efter omstændighederne blive erstatningsansvarlige for en skade, der opstår som følge af handling eller undladelse foretaget af en ansat, der handler erstatningspådragende. Der findes i praksis eksempler på, at organisationsmedlemmer med lederfunktioner også kan være omfattet af DL 3-19-2. I en landsretsdom, refereret i FED 2003.1064 V, blev en sportsklub fundet ansvarlig for en forældres beskadigelse af kobling ved start af en bus i forbindelse med en udflugt til sportsstævne. Vedkommende deltog som medhjælper og leder og fik til opgave at hente bussen. Retten lagde til grund, at vedkommende havde optrådt som repræsentant for sportsklubben. I U 1952 1111 Ø blev en spejderorganisation anset for at være ansvarlige for en øjenskade som følge af en 12-årig spejders affyring af luftbøsse. Retten lagde bl.a. vægt på, at det sagsøgte spejderkorps ledelse ikke på tilbørlig måde havde sikret sig imod ukontrolleret benyttelse af luftbøsserne.

Instruktion ifm. udflugter og andre arrangementer

Der kan gælde en vis instruktions- og eventuelt tilsynsplig, når der arrangeres udflugter og lignende. Dette kan have betydning for ansvarsvurderingen. Instruktionspligten kan muligvis være skærpet afhængig af de risici, der er forbundet med den pågældende aktivitet.² Med henblik på at instruere deltagerne tilstrækkeligt, kan der være behov for, at en forening/turleder mv. undersøger, hvordan man færdes hensigtsmæssigt i et område, hvor der f.eks. er løsgående dyr.

Som eksempler fra praksis, hvor der ikke har været givet tilstrækkelig information i forbindelse med udflugter kan nævnes følgende.

I en sag fra 2016³ fandt Vestre Landsret en efterskole erstatningsansvarlig for brandskader på en elev, som var opstået ved brug af trangisæt under en weekendtur. Retten lagde ved ansvarsvurderingen bl.a. vægt på, at lærerne ikke havde instrueret eleverne tilstrækkeligt i brugen af trangiasættet.

I en sag fra 2018⁴ fandt Vestre Landsret ligeledes en efterskole ansvarlig for en skade, som en elev havde pådraget sig ved at køre off-piste på en skitur med efterskolen. Retten lagde ved ansvarsvurderingen bl.a. vægt på, at skolen (lærerne) ikke udtrykkeligt havde forbudt eleven at køre off-piste.

1.3. Lodsejers erstatningsansvar

Reglerne i naturbeskyttelseslovens⁵ §§ 22-26⁶ indeholder hver især en henvisning til, at ”adgang sker på eget ansvar”.

---

¹ DL 3-19-2 har følgende ordlyd: End giver Husbond sin Tiener, eller anden, Fuldmagt på sine vegne at forrette noget, da bør Husbonden selv at svare til hvad derudi forseis af den, som hand Fuldmagt givet haver, og af hannem igien søge Opretning.

² I U.2016.1012 V (refereret netop nedenfor), anførte landsretten blandt andet, at “[...] En trangia må på den baggrund anses for et potentielt farligt køkkenredskab, og efterskolen har derfor haft en skærpet pligt til at varetage elevernes sikkerhed i forbindelse med anvendelsen af den”

³ U.2016.1012 V

⁴ U.2018.1033 V

⁵ Lovbekendtgørelse nr. 1986 af 27. oktober 2021

⁶ Bestemmelserne omhandler offentlighedens adgang til skove, strande, udyrkede arealer, klitfredede arealer samt private veje og stier

I forarbejderne til naturbeskyttelsesloven er forståelsen af denne passage omtalt i relation til naturbeskyttelseslovens § 26. Af de specielle bemærkninger til § 26 fremgår det således, at *”Bestemmelsen om, at adgang sker på eget ansvar, ændrer ikke forudsætningen i privatvejsloven om, at de vejberettigede brugere af private fællesveje og -stier skal holde disse i en efter færdsdens art og omfang, god og forsvarlig stand. Bestemmelsen præciserer, at åbningen af anlagte veje og befæstede stier ikke udvider vedligeholdelsesforpligtelserne i forhold til vejlovgivningen og almindelige erstatningsretlige regler”*.

På denne baggrund er det Miljøministeriets vurdering, at lovgiver ikke med bestemmelsen har haft til hensigt at fravige de almindelige erstatningsretlige regler. Lodsejer kan således ifalde ansvar, såfremt en skade kan henføres til denne, og de almindelige erstatningsbetingelser er opfyldt. Lodsejer kan i denne forbindelse være underlagt visse forpligtelser, f.eks. i forbindelse med vedligeholdelse af veje mv.

1.3.1. Ansvar skader forvoldt af dyr

Visse regler fastsætter et skærpet ansvarsgrundlag bl.a. for skader forvoldt af dyr - et såkaldt objektivt ansvar. Et objektivt ansvar medfører, at skadevolder kan blive erstatningsansvarlig, uanset at denne ikke har handlet culpøst (forsætligt eller uagtsomt). Har skadelidte medvirket til skaden, kan det bevirke, at erstatning enten nedsættes eller bortfalder. Objektive ansvarsregler er blandt andet fastsat i hundeloven, mark- og vejfredsloven og Danske Lov.

Heste og hunde

Efter mark- og vejfredslovens § 4 b, stk. 1, 1. pkt., (tidligere § 30 a i lov om hold af heste⁷) er ejeren af en hest forpligtet til at erstatte den skade, hesten forvolder, når den er løsgående. Har skadelidte medvirket til skaden, kan erstatning dog nedsættes eller bortfalde. I disse tilfælde er ejeren således som udgangspunkt pålagt et objektivt ansvar ifm. alle skadetyper.

Hundelovens § 8 indeholder en lignende regel, hvorefter *”Besidderen af en hund er forpligtet til at erstatte den skade, hunden forvolder. Oplyses det, at den skadelidende har medvirket til skaden, kan erstatningen dog nedsættes eller helt bortfalde.”*

Det fremhæves i denne forbindelse, at skadelidtes medvirken til skaden efter begge bestemmelser kan føre til, at erstatning nedsættes eller bortfalder helt.

Reglerne om objektivt ansvar er almindeligvis modsvaret af et krav om ansvarsforsikring. Dog som udgangspunkt ikke for hunde og heste, der holdes af offentlige myndigheder. Efter forarbejderne til hundeloven og den hidtil gældende hestelov overlades det til de pågældende myndigheder, om de vil dække deres risici ved forsikring, eller om de vil selvforsikre.

Derudover bemærkes, at der findes garantifonde, overfor hvilke der kan rettes krav vedrørende skader forvoldt af uforsikrede hunde og heste.⁸

Andre større husdyr

---

⁷ Lov om hold af heste blev ophævet ved § 70, stk. 3, nr. 10, i lov nr. 133 af 25. februar 2020 om dyrevelfærd. § 30a blev samtidig, med enkelte ændringer, indsat i mark- og vejfredslovens § 4a, jf. § 74 i lov nr. 133 af 25. februar 2020.

⁸ Garantifonden for uforsikrede eller ukendte hunde (<https://www.dfim.dk/garantifonde/garantifond-hunde/>), Garantifonden for uforsikrede eller ukendte heste (<https://www.dfim.dk/garantifonde/garantifond-hest/>)

Ved personskader forvoldt af større dyr, kan der i visse tilfælde være tale om et skærpet ansvarsgrundlag for besidderen i medfør af Danske lov 6-10-2⁹.

Reglen fastsætter i nogle tilfælde et objektivt ansvar for personskader forvoldt af dyr. Det er en forudsætning for bestemmelsens anvendelse, at der er tale om større husdyr, som går løse. Ansvaret påhviler i disse tilfælde besidderen af dyret. Dyr der går frit i indhegninger betragtes som udgangspunkt også som løse.

Det objektive ansvar gælder efter ordlyden af DL 6-10-2 skader forvoldt af anden mands "hors [hest], eller nød [kvæg], eller noget andet fæ". Reglerne omfatter alene personskader.

Det objektive ansvar efter DL 6-10-2 kan bortfalde helt, hvis der foreligger egen skyld.¹⁰

Såfremt der ikke gælder regler om objektivt ansvar, ifalder ejeren som udgangspunkt erstatningsansvar efter de almindelige erstatningsregler.

2. Hæftelse ved flere skadevoldere

Der er ikke noget i vejen for, at flere skadevoldere kan være ansvarlige for den samme skade, hvis begge parter i øvrigt opfylder erstatningsbetingelserne. Hvis der er flere skadevoldere for den samme skade, hæfter de almindeligvis solidarisk (dvs. at skadelidte som udgangspunkt kan kræve erstatning hos hvilken som helst skadevolder).¹¹

Der er således ikke i udgangspunktet noget hinder for, at flere personer (eksempelvis en Besidder og en udflugtsleder) bliver erstatningsansvarlige for den samme skade, såfremt begge opfylder erstatningsbetingelserne.

Der findes i retspraksis eksempler på, at der også kan foreligge solidarisk hæftelse, når skadevolderne hæfter efter forskellige ansvarsgrundlag, f.eks. hvis den ene part er ansvarlig efter culpaeglen, den anden efter en bestemmelse om objektivt ansvar.¹²

En eller flere erstatningsansvarlige (men ikke alle) er dækket af en ansvarsforsikring

I tilfælde hvor en eller flere erstatningsansvarlige (men ikke alle) er dækket af en ansvarsforsikring gælder EAL § 25, stk. 2. Det følger af § 25, stk. 2, 1. pkt., at "Er en eller flere af de erstatningsansvarlige dækket af en ansvarsforsikring, gælder § 19, stk. 1 og 2, og § 21." Dette kan således føre til, at erstatningsansvaret bortfalder for den skadevolder, der ikke er dækket af en ansvarsforsikring. Selvforsikring er sidestillet med ansvarsforsikring, jf. EAL § 25, stk. 2, sidste pkt., jf. EAL § 20. Domstolene tager stilling til, om betingelserne er opfyldt i den konkrete sag.

---

⁹ Det følger af DL 6-10-2, at "Fanger Mand Skade af anden Mads Hors, eller Nød, eller noget andet Fæ, eller Hund, som gaar løs, og den som skaden fik, ikke selv forarsagede det, da skal den, som Fæet eller Hunden ejer, give Badskerløn. End fanger han Lyde deraf, da bøde den, der Fæet eller Hunden ejer, Lyden efter Sagens Beskaffenhed."

¹⁰ I U 1998.1603 (der omhandlede en hest, der på daværende tidspunkt var omfattet af DL 6-10-2) udtalte landsretten bl.a., at "[...] Der findes herefter ikke at være grundlag for at afskære sagsøgeren fra erstatning i medfør af DL 6-10-2 med den begrundelse, at der har foreligget accept af risiko eller egen skyld"

¹¹ Se eksempelvis U 1979.927 Ø, Betænkning 1978/829, s. 34 og Bo von Eyben og Helle Isager: Lærebog i erstatningsret, 9. udgave (2019), s. 490

¹² Se Bo von Eyben og Helle Isager: Lærebog i erstatningsret, 9. udgave (2019), s. 491 med henvisning til U 1937.158 Ø